

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Forebyggelsesudvalg

Dato: 25. april 2013
Enhed: Sygehuspolitik
Sagsbeh.: SUMTK
Sags nr.: 1106267
Dok nr.: 1177629

Folketingets Sundheds- og Forebyggelsesudvalg har den 15. marts 2013 stillet følgende spørgsmål nr. 9 (L 172) til ministeren for sundhed og forebyggelse, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Jane Heitmann (V).

Spørgsmål nr. 9:

"Vil ministeren redegøre for Norges og Sveriges erfaringer omkring børn og personer, som mangler evnen til at samtykke?"

Svar:

Jeg har anmodet de norske og svenske sundhedsmyndigheder om bidrag til brug for besvarelse af spørgsmålet.

Det norske helsedirektorat oplyser følgende:

"Til spørgsmål om samtykke:

Hovedregelen om samtykke i pasient- og brukerrettighetsloven er at helsehjelp bare kan gis med pasientens samtykke. Rett til å samtykke har myndige personer, med mindre det følger av særlige lovbestemmelser, og mindreårige som har fylt 16 år. Videre kan samtykkekompetansen falle bort dersom pasienten på grunn av fysiske eller psykiske forstyrrelser, senil demens eller psykisk utviklingshemming åpenbart ikke er i stand til å forstå hva samtykket omfatter.

Transplantasjonsloven supplerer hovedreglene om samtykke. Hovedregelen etter transplantasjonsloven § 1 er at en person kan gi samtykke til organdonasjon dersom det ikke medfører noen fare for givers liv eller helse. I motsetning til hovedregelen i pasient- og brukerrettighetsloven er aldersgrensen for å gi samtykke etter transplantasjonsloven 18 år.

En person mellom 12 og 18 år kan gi samtykke med tilslutning fra den som har foreldreansvar og eventuelt verge dersom vergen er en annen enn den som har foreldreansvar.

En person som er enten under 12 år, eller ikke er samtykkekompetent kan fornybart vev uttas dersom følgende vilkår være oppfylt:

1. det må ikke finnes noen vevsforlikelig giver som er i stand til å samtykke
2. mottakeren må være søsken, barn eller forelder til eller i særlige tilfeller i nær familie med giveren
3. transplantasjonen må antas å være nødvendig for å redde mottakerens liv

4. vergen og den eller de som har foreldreansvaret og omsorgen for giveren samtykker
5. den potensielle giveren må ikke motsette seg donasjon.

Inngrep på personer under 12 år skal godkjennes av fylkesmannen.

I forslag til ny lov om transplantasjon er det foreslått en regel om at for barn under 12, og for personer som mangler samtykkekompetanse, må samtykket godkjennes av fylkesmannen.

Til spørsmål om antall erstatningssaker

I Norge har det ikke vært noen tilfeller av organdonasjon fra levende personer (i Norge bare nyretransplantasjon) hvor donor har vært under 18 år eller manglet samtykkekompetanse.”

Det norske helsedirektorat har etterfølgende supplert med følgende opplysninger:

”Med (bare nyretransplantasjon) menes her at andre former for organtransplantasjon fra levende giver (lever, pancreas eller lunge) ikke utføres i Norge.

Barn under 12 år vil bare være aktuelle som levende donor av fornybart vev (benmarg) og etter spesiell prosedyre med godkjenning av verge samt av fylkesmannen / fylkeslegen.

Organtransplantasjon fra levende donor mellom 12 og 18 år kan foretas når spesielle forutsetninger er tilstede og etter spesiell prosedyre med godkjenning som nevnt ovenfor. De samme regler gjelder for ikke samtykkekompetent organdonor over 18 år. Det er et krav om at donor skal kunne forstå hva inngrepet innebærer.

Organtransplantasjon fra levende giver under 18 år eller fra ikke samtykkekompetent person har aldri vært utført i Norge på tross av den mulighet som loven gir og det vil neppe være aktuelt å endre denne praksis.”

Den svenske socialstyrelse opplyser følgende:

”Enligt 8 § lagen (1995:831) om transplantation får ingrepp för att ta biologiskt material för transplantationsändamål från en person som är underårig eller som på grund av psykisk störning saknar förmåga att lämna samtycke göras endast om givaren är släkt med den tilltänkte mottagaren och det inte är möjligt att ta ett medicinskt lämpligt biologiskt material från någon annan. Samtycke till ingreppet skall lämnas, beträffande den som är underårig, av vårdnadshavare eller god man och, beträffande den som lider av psykisk störning, av god man eller förvaltare. Ingrepp får inte göras mot givarens vilja.

Ingrepp enligt första stycket får endast göras med Socialstyrelsens tillstånd. Om tagandet avser biologiskt material som inte återbildas, får tillstånd lämnas endast om det finns synnerliga skäl. Ansökan om tillstånd får göras av vårdnadshavare, god man eller förvaltare. Tillstånd får ges endast om ansökan har tillstyrkts av den läkare som har rätt att besluta om ingreppet.

De senaste åren har Socialstyrelsen utfärdat tillstånd för
benmärgstransplantationer från minderåriga:

År 2011: 15 gånger

År 2012: 6 gånger

År 2013 (hittills): 7 gånger

Jag har inte hört talas om skadeståndsrättsliga anspråk i något sådant
ärende.”

Jeg kan henholde mig til opplysningerne fra Norge og Sverige.

Med venlig hilsen

Astrid Krag / Tove Kjeldsen